

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва
Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Євгенія НОВАК
2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
Сучасна європейська філософія
(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна/
освітньо-наукова програма «Декоративне мистецтво та ремесла»
(назва програми)

Спеціальність В3 «Декоративне мистецтво та ремесла»
(вказати: код, назва)

Галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

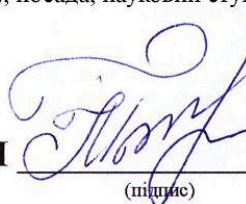
Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна європейська філософія»
складена відповідно до освітньо-професійної програми «Декоративне
мистецтво та ремесла» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Розробник: Малина Валерій Васильович, доктор мистецтвознавства,
доцент кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва,
факультету АБДПМ

Викладач: Малина Валерій Васильович, доктор мистецтвознавства,
доцент кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва
(П.І.Б. викладача (ів), посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантом ОП

Мирослава ЖАВОРОНКОВА

(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри декоративно-прикладного та
образотворчого мистецтва

Протокол № 1 від «25» серпня 2026 року

Завідувач кафедри

Мирослава ЖАВОРОНКОВА

(підпис)

Схвалено методичною радою факультету АБДПМ

Протокол № 1 від « 27 » серпня 2026 року

Голова методичної ради

Оксана ГАЛУНКА

(підпис)

Навчальна дисципліна «Сучасна європейська філософія» спрямована на формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти системного уявлення про основні ідеї, концепції, напрями та проблеми європейської філософської думки XX – початку XXI століття.

Особливе значення дисципліна має для майбутніх фахівців у сфері декоративного мистецтва та ремесел, оскільки сучасна мистецька практика розвивається у тісному взаємозв'язку з філософськими, естетичними, соціокультурними та світоглядними концепціями. Філософські ідеї екзистенціалізму, феноменології, герменевтики, структуралізму, постструктуралізму, критичної теорії, постмодернізму та сучасної естетики істотно вплинули на розуміння мистецтва, творчості, художнього образу, авторства, культури, ідентичності та взаємодії людини з предметно-просторовим середовищем.

Вивчення дисципліни сприяє розвитку критичного та концептуального мислення магістрантів, здатності осмислювати сучасні мистецькі процеси, аргументовано інтерпретувати художні явища та формувати власну професійну позицію.

Мета навчальної дисципліни: є формування у здобувачів системного розуміння основних напрямів сучасної європейської філософії, розвиток критичного, аналітичного та концептуального мислення, здатності застосовувати філософські ідеї для осмислення сучасної культури, мистецтва, творчості та професійної діяльності у сфері декоративного мистецтва та ремесел.

Пререквізити (для обов'язкових): базові знання з філософії, історії культури, мистецтвознавства та теорії мистецтва, набуті на попередніх рівнях вищої освіти.

Результати навчання:

- **ЗК1.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- **ЗК2.** Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
- **ЗК3.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.
- **ЗК4.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- **ЗК6.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- **СК1.** Здатність переосмислювати базові знання та використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні художнього образу.

- **СК2.** Здатність трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.
- **СК6.** Здатність формувати мистецькі концепції на підставі проведення дослідження аспектів художньої творчості.
- **СК8.** Здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в контексті мистецтвознавчих досліджень.
- **ПРН1.** Визначати, аналізувати і пояснювати культурологічні та художньо-естетичні аспекти розвитку мистецтва.
- **ПРН2.** Інтерпретувати семантичні, формально-образні та формально-стилістичні чинники образотворення.
- **ПРН4.** Представляти мистецькі засоби як відображення історичних і соціокультурних процесів.
- **ПРН5.** Критично осмислювати теорії, принципи, методи та поняття з різних предметних галузей для розв'язання професійних проблем.
- **ПРН7.** Володіти фаховою термінологією та науково-аналітичним апаратом.
- **ПРН10.** Застосовувати у мистецькій та дослідницькій діяльності знання естетичних проблем і принципів розвитку сучасного мистецтва.
- **ПРН11.** Застосовувати сучасні теоретичні підходи та концепції для інтерпретації феноменів культурно-мистецьких процесів.
- **ПРН14.** Застосовувати методологію наукових досліджень у процесі теоретичного і практичного аналізу та дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Опис навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	3	3	90	16	14			60		залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лекц.	практ.	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. ФІЛОСОФСЬКІ ПАРАДИГМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДУМКИ XX СТОЛІТТЯ						

Тема 1. Сучасна європейська філософія: предмет, особливості та основні напрями	14	2	2			10
Тема 2. Екзистенціалізм: свобода, вибір і відповідальність	14	2	2			10
Тема 3. Герменевтика: інтерпретація, текст і розуміння	16	3	3			10
Тема 4. Франкфуртська школа та критична теорія культури	16	3	3			10
Разом за ЗМ1	60	10	10			40
Змістовий модуль 2. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА						
Тема 1. Філософія мистецтва та сучасні естетичні концепції	9	2	1			6
Тема 2. Людина, ідентичність і культура в сучасній європейській філософії	9	2	1			6
Тема 3. Філософія сучасної культури та перспективи мистецтва XXI століття	12	2	2			8
Разом за ЗМ 2	30	6	4			20
Усього годин	90	16	14			60

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
---	----------------------------------

Порядок розроблення, затвердження та перегляду робочої програми освітнього компонента у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича
Затверджено Вченою радою університету, протокол № 8 від 22 червня 2026 р.

1	Свобода і творчість в екзистенціалізмі Обговорення проблеми свободи митця, творчого вибору та особистої відповідальності.
2	Мистецький твір як текст: проблема інтерпретації Практика герменевтичного аналізу твору декоративного мистецтва.
3	Мистецтво, культура і суспільство Дискусія за концепціями В. Беньяміна, Т. Адорно та М. Горкгаймера.
4	Постмодернізм і сучасне мистецтво Аналіз принципів цитатності, іронії, еkleктики, деконструкції.
5	Ідентичність і культура Культурна пам'ять, локальна ідентичність, традиція та сучасність у декоративному мистецтві.
6	Мистецтво майбутнього: людина, технології та штучний інтелект Проблеми авторства, творчості, оригінальності та цифрового мистецтва.

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми (питання/завдання)
1	Тема 1. Сучасна європейська філософія: предмет, особливості та основні напрями Поняття «сучасна європейська філософія». Філософія ХХ століття як відповідь на кризу класичної раціональності. Переосмислення людини, культури, науки та мистецтва. Основні філософські напрями ХХ століття: феноменологія, екзистенціалізм, герменевтика, структуралізм, критична теорія, постструктуралізм, постмодернізм. Філософія та мистецтво як способи осмислення світу.
2	Тема 2. Екзистенціалізм: свобода, вибір і відповідальність Основні ідеї екзистенціалізму. Мартін Гайдеггер, Жан-Поль Сартр, Альбер Камю, Сімона де Бовуар. Проблеми свободи, вибору, відповідальності, абсурду, автентичності та сенсу існування. Екзистенційні мотиви у мистецтві ХХ–ХХІ століть. Художник як суб'єкт творчого вибору.

Порядок розроблення, затвердження та перегляду робочої програми освітнього компонента у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича
Затверджено Вченою радою університету, протокол № 8 від 22 червня 2026 р.

3	Тема 3. Герменевтика: інтерпретація, текст і розуміння Філософська герменевтика Ганса-Георга Гадамера та Поля Рікера. Поняття тексту, інтерпретації, символу, діалогу та «горизонту розуміння». Герменевтичний підхід до інтерпретації мистецького твору. Проблема множинності значень художнього образу.
4	Тема 4. Франкфуртська школа та критична теорія культури Теодор Адорно, Макс Горкгаймер, Вальтер Беньямін, Герберт Маркузе. Поняття масової культури та культурної індустрії. Мистецтво, суспільство та механізми культурного виробництва. Вальтер Беньямін про мистецтво в епоху технічної відтворюваності. Оригінал, копія та унікальність мистецького твору.
5	Тема 5. Філософія мистецтва та сучасні естетичні концепції Проблема визначення мистецтва. Художня творчість, естетичний досвід, художній образ, форма і зміст. Артур Данто та проблема «кінця мистецтва». Нельсон Гудмен і питання символічних систем. Жак Рансьєр та естетика як політика сприйняття. Сучасне декоративне мистецтво в контексті трансформації поняття мистецтва.
6	Тема 6. Людина, ідентичність і культура в сучасній європейській філософії Проблема ідентичності. Особистість і соціокультурне середовище. Тіло, гендер, пам'ять, місце та культурна належність. Філософські підходи до осмислення культурної ідентичності. Національна культура та глобалізація. Традиція як форма культурної пам'яті.
7	Тема 7. Філософія сучасної культури та перспективи мистецтва XXI століття Цифровізація культури. Віртуальне та доповнене середовище. Штучний інтелект і творчість. Авторство та оригінальність у цифрову епоху. Проблеми екологічної культури, сталого розвитку, культурної спадщини та відповідальності митця.

Перспективи розвитку декоративного мистецтва та ремесел у сучасному європейському культурному просторі.

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год.
1	Самостійна робота передбачає:	• опрацювання лекційного матеріалу; • роботу з першоджерелами сучасних європейських філософів; • підготовку до семінарських занять; • аналіз мистецьких творів; • підготовку презентацій; • написання аналітичних есе; • виконання індивідуальних дослідницьких завдань; • підготовку філософсько-мистецького кейсу; • підготовку до підсумкового контролю.	60

Контроль виконання завдань, винесених на самостійне опрацювання проводиться в рамках модульного контролю відповідно до тем змістових модулів. Бали за цю роботу входять у загальну кількість балів за конкретний модуль.

Методи навчання

У процесі викладання дисципліни використовуються:

- проблемно-пошуковий метод;
- пояснювально-ілюстративний метод;
- аналітичний метод;
- дослідницький метод;
- герменевтичний метод;
- дискусія;
- філософський діалог;
- кейс-метод;
- метод проєктів;
- аналіз мистецьких творів;

- презентації;
- робота з першоджерелами;
- цифрові освітні технології;
- самостійна дослідницька робота.

Особлива увага приділяється **міждисциплінарному підходу**, що поєднує філософію, естетику, мистецтвознавство, культурологію та практику декоративного мистецтва.

Система контролю та оцінювання

методи контролю

Для дисципліни «Сучасна європейська філософія» можна зазначити:

- усне опитування;
- тестування;
- письмові завдання;
- участь у дискусіях та семінарських заняттях;
- аналіз філософських першоджерел;
- аналіз мистецьких творів із застосуванням філософських концепцій;
- підготовка презентацій;
- виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань;
- написання аналітичного есе;
- самоконтроль та взаємоконтроль;

форми контролю - залік

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Робота на семінарських заняттях	30
Тестові завдання	15
Аналітичне есе	15
Індивідуальне дослідницьке завдання	20
Презентація / філософсько-мистецький кейс	10
Підсумковий контроль	10
Разом	100

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів (залікова/екзаменаційна робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T6	T7	T8	40	100
5	5	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

90–100 балів Здобувач демонструє системне та глибоке розуміння основних концепцій сучасної європейської філософії, вільно використовує філософську термінологію, здійснює самостійний аналіз, аргументовано висловлює власну позицію та ефективно застосовує філософські концепції для інтерпретації мистецьких явищ.

80–89 балів. Здобувач демонструє достатньо повне знання матеріалу, правильно використовує основні поняття та здатний здійснювати аналіз мистецьких явищ із використанням філософських концепцій.

70–79 балів Здобувач володіє основним змістом дисципліни, проте допускає окремі неточності, має достатні навички аналізу та інтерпретації.

60–69 балів Здобувач демонструє базове розуміння матеріалу, однак має труднощі з аргументацією та самостійним застосуванням філософських концепцій.

35–59 балів Знання є фрагментарними, здобувач недостатньо володіє термінологією та не може самостійно застосовувати отримані знання.

1–34 бали Здобувач не демонструє необхідного рівня знань і не досяг програмних результатів навчання.

**Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю
навчальних досягнень студентів**

1. Предмет і особливості сучасної європейської філософії.
2. Основні напрями європейської філософії XX століття.
3. Криза класичної раціональності.
4. Філософія Е. Гусерля.
5. Поняття феномену та інтенціональності.
6. Феноменологія сприйняття М. Мерло-Понті.
7. Основні положення екзистенціалізму.
8. Філософія М. Гайдеггера.
9. Філософія Ж.-П. Сартра.
10. Проблема свободи та відповідальності.
11. Філософська герменевтика.
12. Концепція розуміння Г.-Г. Гадамера.
13. Герменевтика П. Рікера.
14. Філософія мистецтва Франкфуртської школи.
15. Концепція культурної індустрії.
16. В. Беньямін про мистецтво в епоху технічної відтворюваності.
17. Структуралізм і постструктуралізм.
18. Поняття знака та дискурсу.
19. Концепція «смерті автора» Р. Барта.
20. Філософія М. Фуко.
21. Деконструкція Ж. Дерріди.
22. Основні принципи постмодернізму.
23. Концепція симулякра Ж. Бодрієра.
24. Проблема «великих наративів» Ж.-Ф. Ліотара.
25. Постмодернізм і сучасне мистецтво.
26. Філософські проблеми сучасної естетики.
27. Проблема визначення мистецтва у філософії XX–XXI століть.
28. Філософські концепції художньої творчості.
29. Проблема авторства в сучасному мистецтві.
30. Філософські аспекти традиції та інновації.
31. Проблема культурної ідентичності.
32. Культурна пам'ять і мистецтво.

33. Вплив цифрових технологій на мистецтво.
34. Штучний інтелект і проблема творчості.
35. Перспективи розвитку декоративного мистецтва в сучасному європейському культурному просторі.

Зарахування результатів неформальної освіти

У межах поточного контролю до рейтингу здобувача вищої освіти можуть зараховуватися додаткові бали за результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, за умови наявності відповідного сертифіката, свідоцтва або іншого документа, що підтверджує їх здобуття. Зазначені результати мають відповідати змісту та/або тематиці навчальної дисципліни.

Визнання та зарахування результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, здійснюється відповідно до **«Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»**.

https://media.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultat-iv-navchann-ia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf?_gl=1*_1rmid27*_ga*MTUwMjIxMDQzMS4xNzA3NDk2Mjk5*_ga_Q6273NZQ6Z*_czE3ODg3NjU2MzAkbnEwNDQkZzEkdDE3ODg3NjkxNTckajYwJGwwJGgw ;

Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/>).

Рекомендована література:

ОСНОВНА

1. Гайдеггер М. Буття і час.
2. Гусерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія.
3. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо.
4. Камю А. Міф про Сізіфа.
5. Гадамер Г.-Г. Істина і метод.
6. Рікер П. Конфлікт інтерпретацій.
7. Бенямін В. Мистецький твір у добу його технічної відтворюваності.
8. Адорно Т. Естетична теорія.
9. Барт Р. Смерть автора.
10. Фуко М. Археологія знання.
11. Дерріда Ж. Письмо та відмінність.
12. Ліотар Ж.-Ф. Стан постмодерну.
13. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція.
14. Данто А. Після кінця мистецтва.
15. Рансьєр Ж. Естетичне несвідоме.

ДОДАТКОВА (ДОПОМІЖНА).

Порядок розроблення, затвердження та перегляду робочої програми освітнього компонента у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича
Затверджено Вченою радою університету, протокол № 8 від 22 червня 2026 р.

16. Бауман З. **Плинна сучасність.**
17. Бурдьє П. **Правила мистецтва.**
18. Дельоз Ж., Гваттарі Ф. **Що таке філософія?**
19. Мерло-Понті М. **Феноменологія сприйняття.**
20. Габермас Ю. **Філософський дискурс модерну.**
21. Кассіпер Е. **Філософія символічних форм.**
22. Кристева Ю. **Праці з семіотики та теорії культури.**
23. Eco U. **The Open Work.**
24. Eagleton T. **The Ideology of the Aesthetic.**
25. Danto A. **The Transfiguration of the Commonplace.**
26. Foster H. **The Return of the Real.**
27. Bishop C. **Artificial Hells: Participatory Art and the Politics of Spectatorship.**

Інформаційні ресурси

1. **Stanford Encyclopedia of Philosophy (SEP)** — авторитетний академічний довідковий ресурс із філософії, що містить наукові статті про основні напрями, концепції та представників сучасної європейської філософії.
<https://plato.stanford.edu/>
2. **Internet Encyclopedia of Philosophy (IEP)** — електронна філософська енциклопедія з науковими статтями про філософські напрями, проблеми та окремих мислителів. <https://iep.utm.edu/>
3. **JSTOR — Philosophy** — цифрова наукова бібліотека, що містить наукові статті, книги та дослідницькі матеріали з філософії, гуманітарних наук та естетики. <https://www.jstor.org/subject/philosophy>
4. **PhilPapers** — міжнародна база даних наукової літератури з філософії, що дає можливість здійснювати пошук статей, книг, дисертацій та інших академічних матеріалів. <https://philpapers.org/>
5. **Directory of Open Access Journals (DOAJ)** — міжнародний каталог наукових журналів відкритого доступу, зокрема з філософії, естетики, культурології та мистецтвознавства. <https://doaj.org/>
6. **Google Scholar** — пошукова система для пошуку наукових публікацій, монографій, дисертацій та інших академічних джерел.
<https://scholar.google.com/>
7. **Internet Archive** — цифрова бібліотека, що містить електронні книги, наукові та історичні матеріали, зокрема праці з філософії, культури та мистецтва. <https://archive.org/>
8. **Europeana** — цифрова платформа культурної спадщини Європи, що забезпечує доступ до колекцій музеїв, бібліотек, архівів та інших

культурних інституцій. Доцільна для аналізу взаємозв'язків філософії, культури, мистецтва та культурної спадщини.

<https://www.europeana.eu/>

9. **The Metropolitan Museum of Art — Heilbrunn Timeline of Art History** — цифровий ресурс із науковими матеріалами з історії мистецтва, культури та естетики, який може використовуватися для практичного аналізу мистецьких явищ у контексті філософських концепцій.
<https://www.metmuseum.org/toah/>
10. **Tate — Art Terms** — електронний ресурс із термінології сучасного мистецтва, художніх напрямів і мистецьких практик XX–XXI століть.
<https://www.tate.org.uk/art/art-terms>
11. **Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича** — електронні каталоги, цифрові ресурси та наукові видання університетської бібліотеки. [Наукова бібліотека ЧНУ](#)
12. **Інституційний репозитарій Чернівецького національного університету** — електронна колекція наукових публікацій, кваліфікаційних робіт та інших академічних матеріалів університету.
[Інституційний репозитарій ЧНУ](#)
13. **Міністерство освіти і науки України** — нормативні та методичні матеріали щодо організації освітнього процесу, стандартів вищої освіти та забезпечення якості освіти. [Міністерство освіти і науки України](#)

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

· «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/>

· «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»

<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyia-vlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/>

· «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»

<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystann>

ia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-a-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- *допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);*
- *не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;*
- *додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.*